

Els mitjans de comunicació de Madrid ataquen el nacionalisme català

En mans del dimoni nacionalista

En molts mitjans de comunicació s'adverteix un nerviosisme creixent a Madrid per la possible presència de CiU al futur govern espanyol. EL TEMPS ha parlat amb destacats periodistes madrilenys per saber què pensen del nacionalisme català i per què hi ha tanta preocupació.

En els cercles periodístics de Madrid es dona absolutament per fet que, d'alguna manera o altra, a Espanya no es podrà governar els pròxims quatre anys sense el suport del nacionalisme català. Efectivament, la pèrdua de la majoria absoluta del PSOE situarà molt probablement Convergència i Unió en una posició privilegiada d'àrbitre. I de totes les combinacions possibles, els analistes polítics de Madrid aposten gairebé de forma unànime per un govern de coalició entre el partit socialista i Convergència i Unió, per molt que Felipe González s'hagi desmarcat recentment d'aquesta possibilitat declarant que es pren com una qüestió personal que el PSOE revalidi la majoria absoluta.

La possibilitat de veure CiU en llocs de responsabilitat a Madrid ha posat en alerta roja determinats sectors de la classe política madrilenya. I aquí no

només juga la tradicional incomprensió vers el nacionalisme català, sinó que entre els càrrecs públics—molt nombrosos i evidentment influents—s'estén la por a la competència que podria generar una hipotètica “penetració” catalana en ministeris, direccions generals, secretaries, sots-secretaries i altres nivells de l'Administració espanyola.

Però no són els polítics l'únic col·lectiu preocupat per les conseqüències d'un hipotètic govern de coalició PSOE-CiU. Diversos periodistes, ja sigui des de les

Dalt, portada del diari ABC del diumenge 3 de gener. Al costat, el director d'aquesta publicació, Luis Maria Anson.

mits

que cada mitjà situa en unes coordenades diferents—obté una resposta immediata. I hostilitat perquè aquesta resposta acostuma a expressar-se en un to desqualificador. L'opinió i la informació es barregen sovint i es troba a faltar un coneixement suficient de la realitat catalana.

UNA CRISPACIÓ 'IN CRESCENDO'

L'origen llunyà de les malfiances dels periodistes madrilenys es pot situar en la resolució del

pàgines dels diaris, les revistes d'informació general o aprofitant la tribuna d'una tertúlia radiofònica han expressat els seus temors a un govern de coalició. En els mitjans de comunicació madrilenys s'aprecia des de fa alguns mesos un doble fenomen d'hipersensibilitat i hostilitat respecte a les informacions sobre Catalunya i les actuacions del nacionalisme català. Hipersensibilitat perquè qualsevol actuació del nacionalisme català (especialment l'encarnat per CDC i Jordi Pujol) que depassi uns certs límits—lí-

Parlament de Catalunya de fa ja tres anys sobre la no-renúncia al dret d'autodeterminació. Va ser el primer cop que els mitjans de comunicació de la *villa* y *corte* van posar seriosament en dubte la “lleialtat constitucional” del partit de Jordi Pujol, malgrat que el president de la Generalitat sempre ha relativitzat la transcendència d'aquella resolució. L'esquerda de la confiança en Pujol s'havia obert. I encara no s'ha tancat.

L'afer de la Conferència Episcopal Catalana ha estat un altre cavall de batalla

durant l'últim any i mig. "Qui m'anava a dir que la meua conferència a la Universitat d'Estiu de Prada havia d'aixecar tanta indignació", ha manifestat posteriorment Antoni Deig, bisbe de Solsona. La possibilitat d'una organització diferent per a l'Església catalana no va ser analitzada amb el mínim rigor exigible als mitjans de Madrid. S'ha fet cèlebre la portada d'una revista d'informació general que amb grans caràcters tipogràfics titulava: "Curas contra Espana", sobre el fons d'un muntatge fotogràfic on es barrejaven banderes independentistes i la imatge d'uns bisbes. Des de llavors, el bisbe de Solsona ha estat objectiu de les crítiques implacables de la gran majoria d'articulistes i contertulians dels mitjans de comunicació de Madrid. Atacs que s'han reproduït fa escassament un mes quan Antoni Deig va pronunciar una conferència a la seu central d'Esquerra Republicana de Catalunya.

L'origen recent de la hipersensibilitat-hostilitat vers tot allò que prové del nacionalisme català és el resultat de les eleccions autonòmiques del 15 de març de l'any passat. Convergència i Unió revalidava i incrementava la seva majoria absoluta i la nova ERC independentista d'Àngel Colom es plantava enèrgicament com a tercera força política al Parlament de Catalunya. Aquella nit, mentre Pujol es felicitava pels resultats de "tot el nacionalisme", Colom tenia un incident amb un periodista d'Antena 3 TV especialment molest per l'èxit d'ERC.

Els resultats del 15 de març obrien la cursa de la catalanització dels Jocs Olímpics que s'havien de celebrar a l'estiu a Barcelona. I és durant aquests mesos que la crispació a Madrid arriba als seus nivells més alts. Entre els diversos exemples que es poden citar, hi ha tres actuacions del nacionalisme català que reben una allau de crítiques que ratlla el llinxament públic: d'una banda, les exigències de catalanització dels Jocs (tractament de l'himne de Catalunya i la Senyera, oficialitat del català i posició d'aquesta llengua respecte al castellà durant els Jocs, últims esforços del COC, etc.); en segon lloc, la campanya *Freedom for Catalonia*, impulsada amb notable èxit propagandís-

tic per sectors molt propers a CDC i al propi president Pujol; i finalment, la gota que va fer vessar el got: el famós anunci insertat per la Generalitat a les pàgines de la premsa internacional més prestigiosa donant a conèixer Barcelona com a capital de Catalunya. Per damunt de l'anècdota concreta, les reaccions en els mitjans de comunicació de Madrid a tots aquests episodis reflectien i representaven la consumació d'un divorci. El Pujol realista, pragmàtic, centrat, moderat i sensat, el Pujol que va ser escollit *español del año* pel diari ABC, s'havia esfumat a ulls de gran part de la premsa madrilenya. En substitució d'aquell Pujol n'emergia un altre de molt diferent: ambigu, deslleial a la Constitució, aventurer i perillós.

En l'escenari post-olímpic, la crisi Pu-

jol-Roca ha segellat aquesta imatge. "Roca està més prop de la veritat històrica del que convé a Espanya que no pas Pujol", diu Lorenzo Contreras, un dels columnistes més llegits del diari ABC, en declaracions a EL TEMPS.

ROCA LLEIAL, PUJOL PERILLÓS

Segons Contreras, "Pujol s'està allunyant progressivament d'aquesta veritat històrica, s'està deixant endur per la mística i està establint una distància perillosa amb els interessos d'Espanya i de Catalunya". Per Contreras, l'entrada de CiU en un govern de coalició a Madrid seria positiva en tant que representaria un èxit de la "veritat històrica" de Roca. No obstant, Contreras comparteix el temor expressat per diferents líders polítics espanyols

que CiU demani una política preferencial per a Catalunya com a condició per a entrar en un govern de coalició. El principal retret de Contreras a CiU fa referència a la política lingüística: "tothom sap que Pujol està aplicant una política lingüística a Catalunya que no respecta els drets de la minoria hispanoparlant. Després de patir el franquisme, a Catalunya s'està produint una venjança a la inversa contra persones que sempre havien defensat Catalunya i el català". Tots aquests arguments serveixen al veterà columnista d'ABC per creure que "Pujol ha passat d'una comprensió generosa del que ha de ser l'estat espanyol a una comprensió catalano-restrictiva de l'harmonia entre els pobles d'Espanya". Contreras reconeix que, efectivament, existeix una clara hostilitat en els mitjans de comunicació madrilenys cap a les actuacions del nacionalisme català. Aquesta hostilitat, diu, "respon a la intensitat d'una sospita: que Catalunya té un interès *separatista*, i que Pujol seria el representant cautelós d'aquesta tendència".

Pilar Cernuda, destacada periodista i una de les contertulianes més pròdigues de la ràdio espanyola, opina que l'actitud dels mitjans de comunicació de Madrid no és "ni més ni menys" que un reflexe del que pensa la societat espanyola sobre el tema. "La resta dels espanyols —explica

Juan Tomas de Salas, director de *Camino 16*, creu que Pujol s'està inventant una Catalunya independent.

RAFA GIL

Cernuda— tenim la sensació que quan Convergència realitza una operació de pacte amb el govern espanyol sempre demana unes contraprestacions econòmiques molt fortes, imatge que no donen altres partits”. En opinió de la periodista, el nacionalisme de Pujol “és poc clar. Hi ha ocasions que Pujol utilitza arguments més radicals que altres vegades. Aquesta ambigüitat crea bastants recels en la resta dels espanyols, i m'agradaria que els catalans parlessin més sovint amb la gent de la resta d'Espanya i s'adonessin que aquest tipus de recels existeixen. Per exemple, tota l'actuació dels nacionalistes prèvia als Jocs Olímpics no es va comprendre i va causar bastanta irritació”. Segons Cernuda, a Espanya no hi ha un recel cap als afanys independentistes: “el que no s'accepta és l'ambigüitat. La gent el que vol és que els dirigents polítics donin la cara, i si el que el senyor Pujol vol és la independència de Catalunya preferim que ho digui així de clar, però irrita infinitament més que en comptes d'una afirmació taxativa en aquests termes practiqui l'ambigüitat reiterada”. Malgrat tot, la periodista considera acceptable la possibilitat d'un govern de coalició amb la presència de CiU. Cernuda relaciona aquesta possibilitat amb el triomf de les tesis de Miquel Roca, “que sembla més inclinat a la col·laboració amb el govern central”.

Una veu discrepant amb la dels seus companys pel que fa a la concepció del nacionalisme català és la del periodista Fernando Jáuregui, un altre assidu de les tertúlies radiofòniques. Segons ell, el pròxim govern “es farà amb Catalunya o contra Catalunya; no hi ha solucions intermitges. I la participació de CiU en aquest govern seria la millor solució al problema de la incardinació de Catalunya dins l'estat”. Jáuregui consideraria normal que en aquest cas CiU plantegés una sèrie de contrapartides per a Catalunya: “Catalunya no és una comunitat qualsevol, i la tesi del fet diferencial és important. No és que hi hagi d'haver un tracte de favor, sinó senzillament diferent. L'error més greu d'aquests anys ha estat el cafè per a tots. No es pot imbuir un sentiment autonomista allà on no n'hi pot haver”.

UN PAÍS INVENTAT

Juan Tomás de Salas, director de la revista *Cambio 16*, argumenta en sentit similar al de Pilar Cernuda. Aquest periodista va escriure un editorial el passat

Creix el nerviosisme a Madrid davant la possibilitat que el nacionalisme català governi a Espanya.

RAFA GIL

mes de novembre titulat “Inventar un país” en què, arran de la crisi Pujol-Roca, qualificava el nacionalisme de Pujol d’“exacerbat” i afirmava que aquest nacionalisme “s’està inventant una Catalunya independent”. De Salas reclamava igualment que el patriotisme espanyol —“abusado hasta las heces durante la dictadura”— s’atrevisi a sortir en defensa de “la infinitat de coses que ens uneixen”.

En declaracions a *El TEMPS*, el director de *Cambio 16* ha afirmat la seva convicció que si les enquestes pre-electorals es confirmen, “l’entrada de CiU al govern espanyol serà imprescindible, i que això implicarà necessàriament una subhasta”. L’entrada del nacionalisme català en el govern espanyol hauria de ser, però, l’entrada de només una de les dues cares que, segons ell, té aquest nacionalisme: “hi ha una part summament atractiva, que dona importància als valors del treball i l’esforç, així com a una determinada manera d’entendre la relació entre la societat i l’estat. Després hi ha un costat més insolidari, més català tancat, en pla *nobody loves us* i totes aquestes coses. És el nacionalisme molest i a la defensiva”.

A Juan Tomás de Salas el que més li molesta és “l’ambigüitat de Pujol en el tema de l’independentisme, que en comptes de desactivar l’independentisme el realimenta” i, sobretot, la política lingüística de la Generalitat de Catalunya. En aquest tema coincideix al cent per cent amb Lorenzo Contreras: “s’ha de defensar el castellà a Catalunya. Si no ara, d’aquí a molt poc. Crec que després

de tot el que va fer el general Franco amb el català ara està passant al contrari. De tota manera, la història és com un pèndol i jo espero que les coses tornin al lloc on han de ser”.

José Luis Gutiérrez, director del *Diario 16*, publicació germana de *Cambio 16*, sintonitza amb Juan Tomás De Salas: “Pujol practica un teocentrisme *milagroso* i un tant messiànic, acompanyat d’un doble llenguatge que fa que mai no digui el mateix a Girona que a Sòria”. Gutiérrez es pregunta què vol realment Pujol: “Pensa igual que Colom o diferent?”. Si quina sigui la resposta, el director de *Diario 16* creu que després de les eleccions legislatives “finalment el Pujol pragmàtic guanyarà i, amb independència de les seves vel·leïtats nacionalistes, s’asseurà a negociar”. Tot i això, crida l’atenció sobre el perill que pot suposar la presència en el govern espanyol de partits nacionalistes, “especialment el PNB que no va votar la Constitució”.

Gutiérrez creu que la hipersensibilitat envers el nacionalisme català és un fenomen que es redueix als mitjans de comunicació conservadors de la capital “i als influïts directament pel PSOE”. A la vegada es reconeix “moderadament nacionalista, ja que sé que el sentiment nacional és una cosa molt fonda en l’ésser humà. Jo no subscriu les pallassades d’Alfonso Guerra o Benegas quan equiparen el nacionalisme amb una tribu. Aquests no han llegit res en la seva vida”.

Eduard Voltas